

Leren vanuit potentieel

Evalueren raakt de kern van ons onderwijs. Basisschool de Schatkist onderzoekt het proces dat Breed evalueren opgang brengt. Een ogenschijnlijk duidelijk onderwerp brengt veel meer in beweging dan oorspronkelijk gedacht. Het team heeft een doel voor ogen: het leren van leerlingen maximaliseren in een krachtige en inclusieve leeromgeving. Hoe die krachtige en inclusieve leeromgeving vorm krijgt, is een boeiende zoektocht.

Maak kennis met de school

Basisschool de Schatkist is een middelgrote basisschool binnen de grootstedelijke context van Antwerpen. De groeiende diversiteit in de ontwikkeling van kinderen is ook voor deze school een grote uitdaging. Vanuit een gedragen visie profileert de school zich als warme school en streeft men naar onderwijs op maat van alle leerlingen. Dat de leerkrachten op basisschool De Schatkist breed kijken naar leerlingen staat buiten discussie. Toch vergt het een hele uitdaging om de brede kijk ook te laten doorgroeien in de evaluatie en rapportering. De verdieping in 'breed evalueren' is het startpunt van groei voor de school.

De Man die de wolken meet - Jan Fabre, 1998

"De man die de wolken meet" is een beeld van Jan Fabre, waarbij een man met een meetlat op een laddertje de wolken meet. We kunnen inderdaad proberen vast te leggen en te meten. Maar we weten dat de wolk enkele minuten later een totaal andere vorm kan aannemen. Hetzelfde geldt voor de ontwikkeling van kinderen. 'Meten' is een momentopname en we moeten oppassen om er té snel vergaande conclusies aan vast te knopen. Maar er is meer: de maat van de wolk zegt niets over de grillige vorm ervan, de schoonheid van het kleurenpalet, over regenwolken, over sluimerwolken, over stapelwolken... Naast meten kan observeren een belangrijke plaats innemen om meer elementen in kaart te brengen. Hetzelfde geldt voor het in kaart brengen van de ontwikkeling van kinderen.

Wat is breed evalueren?

Breed evalueren is een ruim begrip en wordt vaak op verschillende manieren ingevuld.

Seghers en Van Avermaet (2014) geven de volgende definitie:

“Breed evalueren betekent door verschillende soorten evaluatie in kaart brengen wat een leerling kan. Bij brede evaluatie evalueert de leerkracht: elke leerling in zijn geheel, vanuit verschillende invalshoeken, op verschillende manieren, in verschillende contexten, met actieve betrokkenheid van verschillende mensen, inclusief de leerling zelf, aangepast aan de diversiteit en eigenheid van elke leerling.”

De onderwijsinspectie (2015) beschrijft breed evalueren: “Het geeft een breed beeld van de leerling in de klas. Het maakt dat we efficiënter en beter kunnen inspelen op de leernoden van de leerlingen.”

Deze definities geven een voldoende duidelijk beeld over wat we onder breed evalueren moeten verstaan. Samengevat streven we naar een zo breed mogelijk beeld van de leerling en diens leerproces met als doel het leren te ondersteunen en te maximaliseren.

**BETER LEREN
DOOR BREED
EVALUEREN**

Waarom breed evalueren?

Scholen krijgen veel vrije ruimte in het invullen van een evaluatiebeleid. Toch blijkt uit onderzoek (Ysenbaert et al., 2017) dat een visie op evalueren vaak niet is ingebed in zo'n ruimer evaluatiebeleid. Leraren staan wel achter de principes van breed evalueren maar zijn toch vaak onzeker wanneer het op gedifferentieerd evalueren aankomt, aldus datzelfde onderzoek. Een krachtig en effectief evaluatiebeleid bestaat uit een evenwichtige en complementaire combinatie van zowel summatief- als formatief evalueren.

Daarnaast komen er vanuit het referentiekader voor onderwijskwaliteit eisen aan die evaluatie. Zo staat het volgende te lezen in de rubriek 'ontwikkeling stimuleren': “Het schoolteam evalueert op een brede en onderbouwde wijze het onderwijsleerproces en het behalen van de doelen.”

Bij de concrete uitwerking van lessen en het vormgeven van een krachtige leeromgeving baseert de school zich op het leerplan ZILL. ZILL beoogt een harmonische ontwikkeling van de leerlingen. Daarbij hoort een doelgericht evaluatiebeleid en zijn leren en breed evalueren dus onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Breed evalueren en binnenklasdifferentiatie

Differentiatie is een onderdeel van de dagelijkse klaspraktijk en behoort tot de basisdidactiek van elke klasleraar. Omwille van verschillende redenen (wijzigende instroom, maatschappelijke tendensen, beleidsmatige beslissingen, ...) worden er andere eisen aan die differentiatie gesteld. Leerkrachten worden uitgedaagd om die differentiatie opnieuw te bekijken en te onderzoeken welke vorm passend is voor de leerlingen. Verschillende differentiatie modellen kunnen daar leidend in zijn. Om gericht te kunnen differentiëren is het nodig om de beginsituatie juist te kunnen inschatten. Breed evalueren is daar dus onlosmakelijk mee verbonden. Breed evalueren gaat over het inspelen op de individuele leernoden van de leerlingen en die leernoden zo breed en ruim mogelijk in kaart brengen. Differentiëren is iets dat leerkrachten doen, het zit vervat in het denken van de leerkracht.

Stilstaan bij wat we als leerkracht altijd al gedaan hebben en nadenken of dat nog wel het goede is, is hier de uitdaging. Het is belangrijk om het potentieel van de leerkracht te versterken, de onderbouwing en de kern van leren helder te krijgen waardoor differentiatie meer gericht ingezet kan worden en niet louter een (verplichte) tool blijft. Hattie (2012) wijst op de gecombineerde rol van de leraar als activator en evaluator. Zo stelt hij dat met deze rollen leraren zich beter richten en zicht krijgen op hun impact op alle leerlingen en op de kwaliteit van de resultaten die ze willen bewerkstelligen. De beste manier om de optimale wijze van lesgeven te kiezen, is meer aandacht schenken aan de evaluatie van de effectgroottes voor het leren van de les en deze te gebruiken om na te gaan of de optimale lesmethodiek is toegepast. Die dubbele rol vraagt een welbewuste verandering en sturing van het onderwijs. Een denkkader dat evaluatie insluit, is noodzakelijk. Evaluatie is één van de krachtigste instrumenten om het leren te bevorderen, tenminste als ze het leren zichtbaar maken (Hattie, 2012). Leren zichtbaar maken gaat over het zichtbaar maken van het onderricht aan leerlingen op zo'n wijze dat ze zichzelf iets kunnen leren.

Wat is binnenklasdifferentiatie?

Verschillen tussen leerlingen zijn inherent aan de klaspraktijk.

Binnenklasdifferentiatie biedt de mogelijkheid om positief om te gaan met deze verschillen en iedere leerling in de klas maximale leerkansen te bieden.

Differentiatie is de verzameling van alle maatregelen die het onderwijs kan nemen om in te spelen op verschillen tussen leerlingen. Het doel is om het leerproces van alle leerlingen optimaal te stimuleren en ondersteunen. De leerkracht stemt af op hun interesse (wat ze graag leren), hun leerstatus (wat ze al kennen en kunnen) en hun leerprofiel (hoe ze leren). Hij brengt daarin variatie aan in doelen, inhouden, instructie, tempo, werkvormen, groeieringsvormen en evaluatie.

Een groeigerichte kijk is essentieel om te kunnen differentiëren. Dit betekent dat elke leerkracht onvoorwaardelijk gelooft dat elke leerling kan blijven leren, ook al is het met kleine stappen en vraagt het grote inspanningen.

(Coubergs et al., 2013; Struyven et al., 2015)

Zichzelf iets kunnen leren is eigenaarschap creëren bij de leerlingen. Eigenaarschap is een belangrijk element binnen breed evalueren. Weten van jezelf wat je als lerende nodig hebt om de leerdoelen te kunnen bereiken, is leren. Daarom is het nodig dat we als leerkracht bouwen aan die leer-krachtige omgeving waarin leerlingen de kans krijgen om betekenisvol te leren. Hierdoor krijgt de leraar beter zicht op het leerproces en wordt breed evalueren vanzelfsprekend. In essentie gaat het er om te geloven in elk kind en in te zetten op de motivatie. Motivatie verhoogt door in te zetten op de AUTONOMIE, BETROKKENHEID en COMPETENTIE (Deci & Ryan, 1985; 2000) van elke lerende. Dat is de motor om te komen tot breed evalueren. Wat kan de leerkracht doen om dat te bekomen? De klaspraktijk opnieuw vormgeven en het eigen handelen aanpassen en bijsturen. Dat is, zoals eerder te lezen, waar binnenklasdifferentiatie over gaat.

Model krachtige leeromgeving

bron: Verhelst, M. (2004)

{{ngMeta.title}}. (n.d.). PRO. - Katholiek onderwijs Vlaanderen. <https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/vademecum-zorg-en-kansen>

DIVERSITEIT

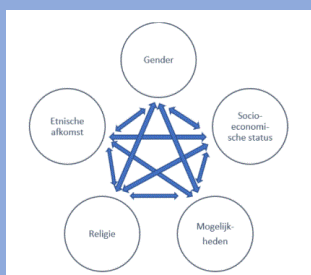
Diversiteit is de kern van ons onderwijs daar de beginsituatie van elke klas en elke school een diverse leerlingengroep is (Sieren & Van Avermaet, 2007).

David Mitchel beschrijft 5 belangrijke categorieën van diversiteit:

- Sekse en seksuele identiteit
- Sociale klasse en sociaaleconomische status
- Ras, etniciteit en cultuur
- Overtuigingen en religies
- Beperkingen en handicaps

Elk van deze categorieën heeft impact op de onderwijscarrière en onderwijskansen van leerlingen. Als school is het belangrijk om ons bewust te zijn van deze verschillen en er mee aan de slag te gaan. Zo bieden we alle leerlingen gelijke onderwijskansen en versterken we onze onderwijskwaliteit.

(kenniscentrum – kenniscentrum–Potential, n.d.)

Diversiteit waarderen en benutten

Bij het creëren van een krachtige en inclusieve leeromgeving is diversiteit niet ver te zoeken. Diversiteit is aanwezig in elke (Vlaamse) klas. Dit maakt dat omgaan met diversiteit in de kern van ons onderwijs zit (Sierens & Van Avermaet, 2007). Breed evalueren, aanwenden en onderzoeken draagt bij aan het waarderen van die diversiteit. Door in te zetten op breed evalueren neem je afstand van het deficitdenken over diversiteit, waarbij 'anders zijn' vaak gezien wordt als een belemmering om tot leren te komen. Diversiteit waarderen en benutten betekent dat je als leerkracht een gelijke waardering hebt voor alle leerlingen en gelooft in de capaciteiten en groeimogelijkheden van iedere leerling (Kenniscentrum - Kenniscentrum - Potential, n.d.-b; Dweck, 2011). Diversiteit waarderen betekent ook de heterogeniteit van de klas meenemen en de eigenheid van elke leerling een plaats geven in het leerproces. De lat ligt voor iedereen hoog en leerlingen worden betrokken bij de evaluatie. Hierdoor krijgen leerlingen verantwoordelijkheid en eigenaarschap over het eigen leerproces. Het leren wordt daardoor betekenisvol, zinvol en motiverend (De Backer, et al., 2013; Heylen, 2010; Seghers & Van Avermaet, 2014; Gallin, 2015; Onderwijsinspectie, 2015; Vandeputte, 2014).

Als schoolontwikkelaar is het mijn ambitie om passend onderwijs te voorzien voor alle leerlingen. Inclusie en diversiteit zijn belangrijke pijlers voor scholen binnen de grootstedelijke context. Vanuit mijn eigen ervaring merk ik dat ook scholen die veel ervaring hebben met deze thema's ook nog voor vele uitdagingen staan. Als leerkracht handelen we onbewust vanuit persoonlijk interpretatiekader (Kelchtermans, 2009). Dat maakt dat we automatisch aannames doen, reageren of handelen. Ons daarvan bewust zijn, is een eerste stap in het creëren van zo'n krachtige en inclusieve leeromgeving.

Traject op de Schatkist

Als leerkracht en schoolontwikkelaar breng ik het traject in kaart dat wij als school doorlopen hebben.

Het traject op basisschool De Schatkist startte in 2020. Vanuit een drang - nood aan een nieuw rapport - en een dwang - bemerking vanuit de onderwijsinspectie - werd breed evalueren als prioriteit op de agenda geplaatst.

Vanuit mijn rol als schoolontwikkelaar breng ik het planmatig werken binnen. Een verandermodel als leidraad gebruiken, is helpend. Verschillende verandermodellen tonen het belang van 'visie' aan. In het tempelmodel van Van Acker & Demaertelaere (2014) wordt visie als fundament voor verandering gezien. De visie moet helder en duidelijk zijn om tot een verandering in het organisatiegedrag te komen.

Om tot een gedragen visie te komen, werd gewerkt met een kernteam. De leden van het kernteam waren de zorgcoördinator, directie en drie leerkrachten; zijnde een leerkracht van elke graad. De taak van het kernteam bestond er in om het traject helder te houden en acties te evalueren. Het hele traject werd geleid door de pedagogische begeleidingsdienst van katholiek onderwijs Vlaanderen. In het werken naar een visie werd het belangrijk bevonden om zoveel mogelijk vanuit de leerkrachten te laten komen om zo een betere doorleving en onderbouwing te bekomen. Dit maakt dat het traject twee jaar geduurd heeft. De pijlers van breed evalueren werden met het hele team onderzocht en doorsproken. Wat geldt voor onze school, wat geldt niet voor onze school en wat geldt nog niet maar willen we wel bereiken? Door deze grondige analyse heeft de school nu een visie op breed evalueren binnen de brede basiszorg. Werken aan een visie brengt heel wat teweeg in een team. Zoals eerder gezegd raakt breed evalueren aan de kern van ons onderwijs en brengt het in een ideale situatie het gesprek over wat goed onderwijs is op gang. Al snel werd duidelijk dat vele leerkrachten achter de principes van breed evalueren staan, maar vastlopen in de implementatie. Ze weten dat leren en evalueren verbonden zijn en dat dit elkaar beïnvloedt.

Wat is brede basiszorg?

Het zorgcontinuüm is een model waarin de ondersteuning of de zorg die leerkrachten bieden, wordt voorgesteld. Het zorgcontinuüm wordt schematisch weergegeven in de vorm van een piramide waarin men drie fasen kan onderscheiden. Elke fase stelt een hogere gradatie voor in de zorg of ondersteuning die wordt aangeboden. De ondersteuning wordt steeds specifiekter naarmate men hoger gaat in de piramide en er worden externe partners betrokken.

In de brede basiszorg zorg je ervoor dat alle leerlingen zich volgens hun mogelijkheden en talenten kunnen ontplooiën en stimuleer je ieders ontwikkeling. Als leerkracht probeer je tegemoet te komen aan de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van de leerlingen en de leerdoelen te bereiken.

De school handelt vanuit een visie op zorg, stimuleert de ontwikkeling van de leerlingen en tracht problemen te voorkomen.

Onderzoek bevestigt het gevoel dat vele leerkrachten ervaren. Ysenbaert et al. (2018) halen aan dat het niet eenvoudig is om een evaluatiebeleid te ontwikkelen dat aansluit bij de visie op onderwijs enerzijds en afgestemd is op de context van de school anderzijds. De autonomie wat evalueren betreft, ligt bij de (individuele) leerkrachten. Dit vertaalt zich in een onzekerheid bij de leerkrachten over hun competenties om leerlingen te evalueren en lijkt ervoor te zorgen dat men vasthoudt aan eerder traditionele vormen van evaluatie.

Vaststellen dat het eigen gevoel overeenkomt met dat van vele Vlaamse leerkrachten geeft erkenning en moed om er verder mee aan de slag te gaan. Vanuit het werken naar deze visie zijn andere topics aan het licht gekomen:

- wat dan met leerlingen in de verhoogde zorg en meer specifiek met anderstalige nieuwkomers (AN)?
- past onze didactiek bij de visie op evalueren?
- hoe differentiëren we en sluit dit voldoende aan bij onze kijk op leren?

Vlot kunnen inspelen op de leernoden van de leerlingen vraagt veel van leerkrachten. Hun vaardigheden om dit te doen, worden uitgedaagd. Het is dus nodig om het potentieel van de leraar te versterken. Voor het team van basisschool de Schatkist ligt een eerste stap in het zoeken naar een manier waarop de leerkracht meer handen vrij krijgt om in te spelen op de noden binnen de brede basiszorg. Op een pedagogische studiedag ergens in het najaar van 2021 maakte het team kennis met 'het sporenbeleid'.

Het sporenbeleid: een hefboom naar breed evalueren?

Door stil te staan bij onze evaluatiepraktijk zijn leerkrachten gaan nadenken over het eigen handelen. Dat maakt dat volgende vragen aan het licht komen.

“Hoe komen we nu tot een gedifferentieerde aanpak die ons in staat stelt om als individuele leerkracht tegemoet te komen aan de leerbehoeften van de leerlingen, zonder te vervallen in individueel onderwijs? Wat kunnen wij, als leerkracht, doen om het leren te versterken? Doen we de goede dingen op de goede manier?” Die zoektocht bracht ons bij het sporenbeleid. Het sporenbeleid staat leerkrachten toe om op een eenvoudige manier te differentiëren bij wiskunde en taallessen. Het daagt leerlingen uit om meer zelfstandig en zelfsturend te werken, leerkrachten winnen tijd door directie instructie, het eigenaarschap van leerlingen wordt vergroot en het spoort leerkrachten aan om zinvoller en doelgerichter te werken. Wanneer we dit naast de doelstellingen van breed evalueren leggen, wordt duidelijk dat het sporenbeleid enkele pijlers van breed evalueren aantikt:

- Eigenaarschap
- Effectieve feedback
- Product- en procesevaluatie
- Motiverend en betekenisvol leren

De eerste kennismaking gebeurde op een pedagogische studiedag o.l.v. een coach-expert van CEGO (centrum voor ervaringsgericht onderwijs).

De studiedag bracht verschillende zaken aan de oppervlakte die een meerwaarde kunnen betekenen voor het leren van de leerlingen. Het sporenbeleid gaat uit van differentiatie op instructie en inoefening. De gedifferentieerde instructie werkt motiverend doordat iedereen actief en betrokken is. De inoefening op drie of vier sporen maakt de leerstof uitdagend. Onder sporen moet men het verdelen van de leerlingen op basis van instructieniveau begrijpen: instructieonafhankelijke leerlingen, instructiegevoelige leerlingen en instructieafhankelijke leerlingen. Differentiatie heeft te maken met het structureren van de klas zodat elke leerling kan werken op zijn niveau of op ‘niveau +1’ (Hattie, 2012). Dit kan begrepen worden als de zone van de naaste ontwikkeling, de zone waarin het leren gebeurt. Dit biedt de meeste kans om de succescriteria te behalen en dus op effectief leren (Hattie, 2012). De leerling kiest zelf op basis van een korte instructie of die nog nood heeft aan verlengde instructie of een mini-klasje waarin de leerling gericht oefent aan de hand van de door de leerkracht geselecteerde oefeningen. Dit verwacht een bepaalde mate van zelfsturing van de leerling en zet in op diens eigenaarschap wat dan weer bijdraagt aan een verhoogde motivatie volgens de zelfdeterminatietheorie van Deci & Ryan (2000).

“Het probleem is niet dat je niet weet wat je moet doen, maar dat je nog te weinig doet van wat je allang weet.”

Feedback heeft een belangrijke plaats in het sporenbeleid. In de praktijk komt het erop neer dat leerkrachten sneller de handen vrij krijgen om in te spelen op de noden van de leerlingen. Doormiddel van feedback kan snel geschakeld worden en krijgt de leerkracht een duidelijk beeld van waar de leerling staat in het leerproces.

Vernieuwonderwijs. (2020). Formatief evalueren: de leerlingencyclus.
Vernieuwonderwijs. <https://www.vernieuwonderwijs.nl/formatief-evalueren-de-leerlingencyclus/>

We kunnen stellen dat de invoering van het sporenbeleid een meerwaarde is voor de lessen taal en wiskunde op basisschool de Schatkist. Leerkrachten ervaren meer betrokkenheid en hebben het gevoel dat leerlingen beter en sneller tot leren komen. Bij de uitvoering van het sporenbeleid merken leerkrachten op dat een instructiemodel hanteren en inzetten op feedback noodzakelijk is om op een voldoende diepgaande manier ondersteuning en begeleiding te kunnen bieden. Professionalisering omtrent deze items is nog nodig.

Wanneer ik het leerkrachtgedrag ga observeren bij het implementeren van het sporenbeleid, merken ik op dat leraren een korte formatieve cyclus doorvoeren. Leerdoelen verhelderen en succescriteria opstellen zijn daarin een eerste stap. Daarna wordt er vaak gecommuniceerd over de leerstof en volgen er geïnformeerde vervolgacties. Het is een meerwaarde dat leerkrachten zich verder verdiepen in de formatieve cyclus. Formatief handelen kan gedefinieerd worden als: “alle activiteiten die leerkracht en leerlingen uitvoeren om de leeractiviteiten van leerlingen in kaart te brengen, te interpreteren en te gebruiken om betere beslissingen te maken over vervolgstappen” (Wiliam & Leahy, 2015).

KANSEN

De druk op het onderwijs is vandaag de dag zeer groot. De samenleving verwacht steeds meer van de school. Leerkrachten voelen een grote druk om zich te verantwoorden. Die grote druk en de toenemende verwachtingen kunnen niet door de individuele leerkracht ingelost worden. Lesgeven in de beslotenheid van het eigen klaslokaal is nefast voor de draagkracht van leraren ten aanzien van de verwachtingen en de druk die ze ervaren. Inzetten op doorgaande leerlijnen, hoge opbrengsten en een goed en aangenaam leerklimaat vraagt de collectieve inspanningen van een team.

Goed onderwijs wordt mede bepaald door de mate waarin leerkrachten als team samenwerken en samen leren. Of zoals Verbiest (2022) het beschrijft: 'Goed onderwijs gedijt bij de ontwikkeling van scholen als professionele leergemeenschappen (PLG). Een professionele leergemeenschap wordt in de literatuur gedefinieerd als een groep professionals die de eigen praktijk kritisch-reflectief onderzoekt met het doel deze te verbeteren (Verbiest, 2011). Dit heeft tot gevolg dat er een lerende organisatie ontstaat die continu het vermogen om zijn toekomst te creëren uitbreidt. Kortom, een groep professionals die vanuit een gezamenlijke visie samen reflecteren op onderwijskundige thema's met een wederzijdse verantwoordelijkheid voor het leren van leerlingen (Lomos, Hofman, & Bosker, 2011).

Vanuit mijn rol als schoolontwikkelaar wil ik inzetten op het vormgeven van zo'n professionele leergemeenschap. Om onze ambities te bereiken, moeten we inzetten op het collectief professioneel leren binnen onze organisatie.

BESLUIT

Om het leerpotentieel van leerkrachten en leerlingen maximaal te kunnen benutten, is het nodig om zowel leraren als leerlingen te versterken in het concept 'leren'. Door ons te verdiepen in wat breed evalueren is en na te denken over hoe we dit kunnen vormgeven, zijn er heel wat processen op gang gebracht. Leraren zijn gaan nadenken over het eigen handelen en hebben tijd en ruimte gekregen om een nieuwe tool en dus een nieuwe manier van differentiëren op hun eigen tempo te ontdekken. Een externe coach nam de begeleiding op zich waardoor het team zonder oordeel kon experimenteren. Nu zijn we op het punt dat we de geleerde kennis en de verworven vaardigheden intern moeten inzetten om het (leer)potentieel te maximaliseren. Inzetten op professionele leergemeenschappen om het leren van en met elkaar te versterken is daarbij noodzakelijk.

Breed evalueren bestuderen heeft ons team in beweging gebracht. Er werden vragen gesteld en patronen in vraag gesteld. Echter, de visie is nog niet doorleefd.

Of een sporenbeleid effectief bijdraagt aan breed evalueren, is nog niet duidelijk. We merken wel dat differentiëren nodig is om zicht te krijgen op en te handelen naar leernoden van leerlingen. Het sporenbeleid is een goede tool om dit concreet te maken. Daarnaast is de analyse van de aspecten die werken binnen het sporenbeleid zoals instructie, feedback, ... kortom de elementen die het leren zichtbaar maken, zeer waardevol en dus verder onderzoek waard. Wat betekent dit voor onze school? Hoe willen wij ons onderwijs vormgeven? Wat willen we zien gebeuren bij de leerlingen door hier op in te zetten?

Deze belangrijke vragen komen langs verschillende kanten aan de oppervlakte. De visie op evalueren moet ingebed worden in een ruimere kijk op goed onderwijs, een ruimere visie die als algemene bouwsteen dient voor de vormgeving van leren binnen onze school. Er staat het team van basisschool De Schatkist nog een boeiende tijd te wachten.

Bronnen:

Kenniscentrum - Kenniscentrum - Potential. (z.d.). Kenniscentrum - Potential.
<https://kenniscentrumpotential.be/kenniscentrum>

März, V., Gaikhorst, L., Mioch, R., Weijers, D., & Geijsel, F. P. (2018). Van acties naar interacties: Een overzichtsstudie naar de rol van professionele netwerken bij duurzame onderwijsvernieuwing. RICDE, universiteit van Amsterdam/NSO-CNA Leiderschapsacademie.

Vandeputte, S. (2014). Breed evalueren: omgaan met verschil in zijn en in leren. *IMPULS*, 45(2), 75–83.

Liesbet Claus

Leerkracht 6de leerjaar

Schoolontwikkelaar

Contact: liesbetclaus@outlook.com

